Liikenne- ja viestintävirasto
Transport- och kommunikationsverket

LAUSUNTO

Liikenne- ja viestintävaliokunta
Eduskunta

LiV@eduskunta.fi

Päiväys/Datum
14.11.2023
Dnro/Dnr
TRAFICOM/609246/03.03.00/2023
Viite/Referens
E 45/2023 vp

Liikenne- ja viestintäviraston asiantuntijalausunto valtioneuvoston selvityksestä: Sopimukset EU:n ja Islannin, Norjan sekä Sveitsin välillä matkustajarekisteritietojen (PNR) siirtämisestä ja käytöstä

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt Liikenne- ja viestintävirastolta asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston selvityksestä: Sopimukset EU:n ja Islannin, Norjan sekä Sveitsin välillä matkustajarekisteritietojen (PNR) siirtämisestä ja käytöstä (E 45/2023 vp).

Liikenne- ja viestintävirasto katsoo valtioneuvoston kannassa ehdotetulla tavalla, että PNR-tiedot ovat tärkeä työkalu terrorismin ja muun vakavan kansainvälisen rikollisuuden torjunnassa ja EU:n sisäisen turvallisuuden takaamisessa ja yhtyy valtioneuvoston kantaan. Sopimukset loisivat oikeusvarmuuden EU:n ja kolmansien maiden lentoliikenteen harjoittajille, joihin saattaa kohdistua PNR-tietoja koskevan EU-lainsäädännön lisäksi kolmansien maiden vaatimuksia PNR-tietojen lähettämisestä. Nämä eri oikeusjärjestelmien vaatimukset ovat ristiriidassa niin kauan kun EU:n ja kolmannen maan välillä ei ole sopimusta PNR-tietojen siirtämisestä kuten nyt on vasta EU:n ja Australian, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Yhdysvaltain välillä. EU-lainsäädäntö edellyttää sopimuksen tekemistä ennen kuin tietoja voi siirtää kolmansiin maihin.

Kansainvälisen siviili-ilmailusopimuksen liitteessä 9 on standardeja ja suositeltuja menettelytapoja PNR-tietojen käsittelystä. Kuten tämän asian suosituksissa Neuvoston päätöksiksi todetaan, on EU:n neuvosto aikaisemmin katsonut, että unionin lainsäädännöstä ja oikeuskäytännöstä "johtuvat vaatimukset ovat tiukempia kuin tietyt ICAOn standardit ja että siirrot EU:sta kolmansiin maihin edellyttävät oikeusperustaa, jossa määritetään selkeät ja täsmälliset säännöt ja suojatoimet kolmannen maan toimivaltaisten viranomaisten PNR-tietojen käytölle." Näin ollen "henkilötietoja voidaan siirtää unionista kolmanteen maahan vain, jos kyseinen maa takaa sellaisen henkilötietojen suojan tason, joka vastaa olennaisin osin näille henkilötiedoille unionissa taatun suojan tasoa."

Euroopan komissio on korostanut PNR-tietojen käytön merkitystä mutta samalla EU:n tiukat tietosuojavaatimukset ovat rajoittaneet PNR-järjestelmien käyttöönottoa EU:n ja kolmansien maiden välisessä liikenteessä. Myös YK:n turvallisuusneuvosto on päätöslauselmissaan vaatinut valtioita käyttämään PNR-tietoja terrorisminvastaisessa työssä.

Lentoliikenteen harjoittajat lähettävät PNR-tiedot kunkin maan matkustajatietoyksikölle lainsäädännön niin salliessa. Suomessa

matkustajatietoyksikkönä toimii PTR-rikostiedusteluyksikkö ja toimivaltaisina viranomaisina poliisi, Rajavartiolaitos ja Tulli.

Virasto pitää E-kirjelmää asianmukaisena ja kannattaa komission valtuuttamista neuvottelemaan PNR-sopimuksista.

Lähteenmäki-Riistama Kirsi
Päällikkö

Skjäl Johan
Johtava asiantuntija

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) 14.11.2023. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa sähköisiä allekirjoituksia tukevalla lukijaohjelmalla tai Traficomin kirjaamosta.